

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2ObdoV/4/2019
Identifikačné číslo spisu: 1099899761
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ľubomíra Kúdelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1099899761.6

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: STRODEN MANAGEMENT LIMITED, so sídlom Manou Chatzidaki 20A, 6040 Larnaca, Cyprus, reg. č. HE 117 862, zastúpeného advokátskou kanceláriou LAWS, s. r. o., so sídlom Rajska 7, Bratislava, IČO: 36 729 078, proti žalovanému: Slovenský plynárenský priemysel, a. s., so sídlom Mlynské nivy 44/a, Bratislava, IČO: 35 815 256, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Irena Sopková, s. r. o., so sídlom Hlavná 25, Košice, IČO: 48 301 728, o zaplatenie 350 000 000,-- Kč s príslušenstvom, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 37Zm/415/1999, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2018, č. k. 5Obo/16/2017-3006, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2018, č. k. 5Obo/16/2017-3006 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. júna 2017, č. k. 37Zm/415/1999-2911 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 21. júna 2017, č. k. 37Zm/415/1999-2911 ponechal v platnosti v celom rozsahu zmenkový platobný rozkaz súdu prvej inštancie zo 17. mája 1999, č. k. 37Zm/415/1999-41 s tým, že o náhrade trov konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že nemôže obstať námietka žalovaného týkajúca sa neplatnosti vzniku zmenkovej obligácie z dôvodu nedostatku tradície, pričom poukázal na záväzný právny názor dovolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí z 19. júna 2003, č. k. MObdoV/8/2002-819, v ktorom dovolací súd skonštatoval, že nemôže prihliadať a zaoberať sa inými námietkami než tými, ktoré sú obsahom podania žalovaného zo dňa 1. júna 1999, pretože aj pre dovolacie konanie platí tzv. koncentračná zásada vyplývajúca z ustanovenia § 175 ods. 1, 2 a 3 O. s. p. Dovolací súd po posúdení obsahu námietok konštatoval, že v tomto podaní žalovaný vôbec nenamietal, že by zo strany žalovaného nebolo došlo k uvedenému odovzdaniu zmienok remitentovi SEZOOZ GROUP a. s., a teda nenamietal ani vecnú legitimitáciu žalobcu. Žalovaný vo včas podaných námietkach vôbec nenamietal ani porušenie zákona č. 600/1992 Zb. Z uvedeného dôvodu sa súd prvej inštancie námietkou neplatnosti zmenkovej

obligácie pre nedostatok tradície podrobnejšie nezaoberal.

2.1. Krajský súd k námietke žalovaného o nedostatku vecnej aktívnej legitímácie žalobcu (spoločnosti STRODEN MANAGEMENT LIMITED) uviedol, že z jednotlivých plných moci udelených 26. júla 2004 JUDr. R. P. správkyňou konkurznej podstaty spoločnosti Union banka, a. s. „v likvidácii“ mal za preukázané, že JUDr. R. P. bol oprávnený v mene tejto spoločnosti indosovať na súčasného žalobcu zmenky opatrené na rubovej strane overovacou doložkou notára č. 2614/98 zo 6. októbra 1998, č. 2613/98 zo 6. októbra 1998, č. 2612/98 zo 6. októbra 1998, č. 2611/98 zo 6. októbra 1998 a č. 2610/98 zo 6. októbra 1998. Jednotlivé plnomocenstvá síce neobsahujú súhlas splnomocnenca, t. j. JUDr. R. P. s prevzatím zastúpenia, avšak skonštatoval, že v danom prípade právnym základom pre zastúpenie je dohoda o plnomocenstve, uzatvorená v zmysle ustanovenia § 23 Občianskeho zákonníka. Od dohody o plnomocenstve je potrebné odlišovať samotné plnomocenstvo udelené podľa § 31 Občianskeho zákonníka, ktoré predstavuje jednostranný právny úkon, ktorým zastúpený dáva na vedomie tretím osobám, že zvolený zástupca je ho oprávnený zastupovať a v akom rozsahu. Samotné plnomocenstvo iba osvedčuje existenciu dohody o plnomocenstve, z ktorej vyplýva oprávnenie zástupcu zastupovať zastúpeného. Za dôvodnú nepovažoval súd prvej inštancie ani námietku žalovaného, vyplývajúcu z tzv. kolektívneho plnomocenstva. Súd prvej inštancie sa stotožnil s názorom žalobcu, že ustanovenie § 31 ods. 3 Občianskeho zákonníka upravuje prípad, keď v jednej plnej moci je uvedených niekoľko zástupcov, pričom rozsah ich oprávnení bude totožný. V takom prípade je na uzatvorenie platného právneho úkonu potrebný spoločný prejav vôle všetkých zástupcov. Namietat materiálnu vadu podpisu je pritom oprávnený iba ten, za koho bol podpis vykonaný. Z uvedeného vyplýva, že i keby za indosanta podpísala zmenku neoprávnená osoba, nič to nemení na záväzku zmenkového dlžníka. So zreteľom na uvedené mal krajský súd preukázanú aktívnu legitímáciu žalobcu.

2.2. Súd prvej inštancie ďalej poukázal na ustanovenie čl. I § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Sb. zákona zmenkového a šekového (ďalej len „zmenkový zákon“ alebo „ZZŠ“), podľa ktorého ten, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že sa stotožnil s názorom žalobcu, že pri posudzovaní otázky, či Union banka, a. s., konala na škodu dlžníka, nemohol prihliadať na závery z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) z 19. novembra 2013, sp. zn. 2To/4/2013 - v ktorom bolo konštatované, že osoby konajúce za Union banku, a. s., pri krokoch súvisiacich s odkúpením zmenky disponovali vedomosťou o skutočnom účele súhrnu úkonov predchádzajúcich vystaveniu zmienek a nasledujúcich po ňom, vrátane vytvárania vecne nepodloženého záväzku pre Slovenský plynárenský priemysel - nakoľko najvyšší súd svoje konštatovanie presvedčujúcim spôsobom neodôvodnil.

2.3. Rovnako tak krajský súd neprihliadol ani na závery Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica uvedené v odôvodnení rozsudku z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012, nakoľko rozsudok do dňa rozhodnutia súdu prvej inštancie nebol právoplatný a v zhode so žalobcom dospel k záveru, že sa trestný súd pri posudzovaní konania Union banky, a. s., na škodu osoby, ktorá je vystaviteľom zmienek zaoberal okolnosťami prevyšujúcimi rámec trestného konania vo veci obžalovaného Ing. O. E..

2.4. Samotná aktívna účasť osôb konajúcich za Slovenský plynárenský priemysel na konštrukcii celého obchodu, vylučuje podľa názoru krajského súdu charakter konania na škodu žalovaného ako zmenkového dlžníka. Aktívna účasť osôb konajúcich za zmenkového dlžníka bola preukázaná v predmetnom konaní, čo skonštatoval aj Špecializovaný trestný súd v odôvodnení rozsudku z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012.

2.5. Súd prvej inštancie na základe výsledkov vykonaného dokazovania, dospel k záveru, že žalovaný, ktorého zaťažuje dôkazné bremeno, nepreukázal spôsobom vylučujúcim akúkoľvek pochybnosť, že pôvodný žalobca (t. j. obchodná spoločnosť Union banka, a. s.) konal na škodu žalovaného. So zreteľom na nepreukázanie nadobudnutia zmienek na škodu dlžníka a na znenie čl. I § 17 ZZŠ nebol súd prvej inštancie oprávnený zaoberať sa voči ďalšiemu majiteľovi zmienek kauzálnymi námietkami žalovaného, a preto ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti.

3. Najvyšší súd rozsudkom z 22. novembra 2018, č. k. 5Obo/16/2017-3006 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

4. V nadväznosti na oznámenie žalovaného doručené najvyššiemu súdu 21. novembra 2018 o podozrení z neoprávnenej manipulácie so spisom, ktoré malo spočívať v tom, že chýba druhá strana jeho odvolania, a že spis nie je riadne zažurnalizovaný, odvolací súd uviedol, že predmetné tvrdenie žalovaného nemá vnútornú logiku, keďže podľa jeho tvrdení má chýbať druhá strana obojstranne vytlačeného listu, ktorý je na prvej strane riadne opatrený podpisom a pečiatkou právnej zástupkyne žalovaného, pričom druhá strana totožného listu je prázdna (t. j. nemohla sa fyzicky stratiť, jednoducho absentuje tam text, ktorý však nemohol zo spisu zmiznúť akoukoľvek „manipuláciou“). Samotné odvolanie po označení strán a veci pokračuje bodom č. 1 odvolacích námietok a má 18 strán obojstranne vytlačeného textu. Zároveň poukázal na to, že v priebehu odvolacieho konania boli obe strany niekoľkokrát nahliadať do súdneho spisu, pričom až do oznámenia, že vo veci bude odvolací súd rozhodovať, nebol obsah spisu nijako spochybňovaný, nebola tvrdená žiadna manipulácia. Samotný žalovaný pritom do rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci nedoplnil ním tvrdený chýbajúci text, ani netvrdil nič iné, ako to, že odvolanie má riadne náležitosti, ktoré tak aj odvolací súd vyhodnotil. Forma podania (odvolania) je plne v kompetencii strany sporu a prípadné nedostatky idú na vrub strany sporu a nie súdu.

4.1. Pokiaľ ide o posúdenie aktívnej legitímácie žalobcu, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so závermi krajského súdu. Z obsahu zápisnice z pojednávania, konaného dňa 31. mája 2017 (č. I. 2871 súdneho spisu) vyplýva, že súd prvej inštancie na pojednávaní vykonal dokazovanie čítaním plných mocí udelených Ing. E. U., správkyňou konkurznej podstaty úpadcu Union banky, a. s. v likvidácii JUDr. R. P. 26. júla 2004, odkazujúcich na konkrétne zmenky, opatrené na rubopise overovacou doložkou. Samotná skutočnosť, že uvedené plnomocenstvá boli uložené v trezore Krajského súdu v Bratislave spolu s originálmi zmeniek, a preto neboli zažurnalizované v spise, nemá vplyv na platnosť plných mocí. Poukázal pritom aj na znenie ustanovenia čl. I § 16 ods. 1 ZZŠ, v zmysle ktorého, ten, kto má zmenku (držiteľ zmenky), platí za oprávneného majiteľa, ak sa legitímuje nepretržitým radom rubopisov. V zmysle citovaného ustanovenia prostredníctvom rubopisu sa nový majiteľ zmenky legitímuje, že je riadnym vlastníkom zmenky. Avšak na to, aby bola zmenka indosovaná, túto vôľu musí vyjadriť za vlastníka zmeniek človek, ktorý je oprávnený jej menom konať. V prejednávanej veci Ing. E. U., ako správkyňa konkurznej podstaty dovtedajšieho vlastníka zmeniek, v plných mociach prejavila vôľu predmetné zmenky indosovať na rad žalobcu a na tento úkon udelila v zmysle ustanovenia § 31 ods. 4 Občianskeho zákonníka plnú moc JUDr. R. P. JUDr. R. P. bol preto oprávnený v mene vlastníka zmeniek Union banky, a. s. tieto indosovať na žalobcu. Legitímácia terajšieho majiteľa zmeniek je tak daná nepretržitým radom rubopisov.

4.2. Vo vzťahu k namietanému nedostatku tradície odvolací súd poukázal na záväzný právny názor dovolacieho senátu najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002, a preto dospel k záveru, že súd prvej inštancie nepochybil, keď na námietku nedostatku tradície neprihliadol.

4.3. Pokiaľ žalovaný namietal nesprávne posúdenie vedomého konania indosatára (t. j. obchodnej spoločnosti Union banka, a. s. v likvidácii) na škodu dlžníka pri nadobúdaní zmeniek s poukazom na znenie ustanovenia čl. I. § 17 ZZŠ, odvolací súd uviedol, že pri skúmaní vedomého konania na škodu dlžníka musí byť preukázané kumulatívne splnenie dvoch predpokladov, a to: a/ úmysel nadobúdateľa zmenky poškodiť dlžníka a b/ vedomosť nadobúdateľa zmenky o námietkach, ktoré sa uskutočnením prevodu stanú neuplatniteľnými. Súd prvej inštancie doplnil dokazovanie na pojednávaní 17. mája 2017 oboznámením s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012, oboznámením so zápisnicou o výsluchu svedka D. J. z 25. novembra 2004 v trestnej veci vraždy Ing. D. C. a s výpoveďou svedka Mgr. D. T. v trestnom konaní vedenom pred Krajským súdom v Ostrave pod sp. zn. 35T/4/2003.

4.4. V nadväznosti na uvedené odvolací súd uzavrel, že žalovanému sa v priebehu veľmi rozsiahleho dokazovania nepodarilo dokázať, že Union banka, a. s. mala vedomosť o skutočných úmysloch žalovaného a SEZOOZ GROUP, a. s. podpísať kúpnu zmluvu len formálne. Skôr sa preukázal opak, že bol to práve žalovaný, ktorý chcel presvedčiť Union banku, a. s., o korektnosti a dôvodnosti vystavenia predmetných zmeniek. V priebehu rozsiahleho dokazovania bolo do spisu doložených viac rozhodnutí

vydaných v trestnom konaní jednak voči zástupcom Union banky, a. s. a jednak voči zástupcom Slovenského plynárenského priemyslu a SEZOOZ GROUP, a. s., v ktorých sa jednoznačne konštatuje, že iniciátorom uzavretia kúpnej zmluvy, ako aj vystavenia predmetných zmeniek boli Ing. D. C., Ing. O. E. a S. W.. Vykonaným dokazovaním sa tak jednoznačne preukázalo, že Union banka, a. s., nekonala na škodu žalovaného, ale naopak bol to žalovaný, ktorý ako dlžník konal na škodu Union banky, a. s. Bol to žalovaný, ktorý po prevode zmeniek na Union banku, a. s., odstúpil od kúpnej zmluvy a zrušil tým zabezpečenú pohľadávku, čo pravdepodobne plánoval už pri uzatváraní kúpnej zmluvy, a to spoločným konaním so SEZOOZ GROUP, a. s. Je potrebné zdôrazniť, že bol to práve žalovaný, ktorý sa aktívne podieľal na tomto konaní s cieľom získať od Union banky, a. s. peňažné prostriedky predaním zmeniek. Napokon v trestnom konaní Ing. O. E. priznal, že celú túto obchodnú operáciu vymysleli s Ing. D. C., ktorý zmluvy a zmenky bez rektadoložky, čím umožnil ich prevod, podpísal. Vedomé konanie na škodu dlžníka predpokladá neúčast' dlžníka pri nadobúdaní zmeniek, ktorým prevodom má byť tento dlžník (žalovaný) poškodený. Žalovaný, konajúci svojim štatutárnym orgánom, tak prevod sám vymyslel a dokonca sa ho aktívne zúčastnil. Napokon aj podstatou námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu je tvrdenie žalovaného, že dôvodom vystavenia zmeniek bola snaha získať za tieto zmenky v českej banke - v Union banke, a. s., peňažné prostriedky. Získanie peňažných prostriedkov za zmenky nevyhnutne predpokladá prevod týchto zmeniek na financujúcu banku. Vzhľadom na uvedené, úmysel pôvodného žalobcu pri prevode zmeniek vedome konať na škodu dlžníka preukázaný nebol, preto žalovaný neúspešne vzniesol námietky, ktoré sa zakladajú na jeho osobných vzťahoch k prvému majiteľovi, t. j. SEZOOZ GROUP, a. s., tieto námietky sa stali neuplatniteľnými.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 6. februára 2019 dovolanie, ktorým žiadal, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

5.1. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. e/ a písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“), ako aj z § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ C. s. p.

6. Vádu zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C. s. p. videl dovolateľ predovšetkým v tom, že pri pridelovaní odvolania žalovaného neboli dodržané pravidlá na pridelovanie veci na rozhodovanie zákonnému senátu najvyššieho súdu. Poukázal na čl. II ods. 5 Všeobecnej časti Rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2017 v znení opatrení č. 1 až 15 (ďalej len „rozvrh práce“ v príslušnom gramatickom tvare), v zmysle ktorého sa vec pridelí senátu, ktorý vo veci naposledy konal a rozhodoval. Predmetné pravidlo sa nepoužije, ak do takéhoto senátu nie je zaradená väčšina jeho naposledy rozhodujúcich členov. V takom prípade sa vec pridelí náhodným výberom podľa čl. II ods. 1 Všeobecnej časti rozvrhu práce.

6.1. Žalovaný poukázal na to, že v predchádzajúcom odvolacom konaní rozhodoval najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5Obo/38/2014 v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Lenky Praženkovej a JUDr. Jany Hullovej. V čase predloženia spisu na rozhodnutie o odvolaní žalovaného najvyššiemu súdu bol senát 5 O dvojčlenný a skladal sa z JUDr. Anny Markovej a JUDr. Dariny Ličkovej, ktorá bola ex lege vylúčená z dôvodu, že v spore rozhodovala ako členka dovolacieho senátu (vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1MObdoV/2/2011 - pozn. dovolacieho súdu). JUDr. Anna Marková sama netvorí väčšinu trojčlenného odvolacieho senátu, a preto nemal byť uplatnený postup predpokladaný čl. II ods. 5 Všeobecnej časti rozvrhu práce a vec mala byť pridelená senátu náhodným výberom elektronickými prostriedkami. Tento postup však nebol dodržaný, a preto vo veci rozhodol nezákonný odvolací senát. V tejto súvislosti zároveň dovolateľ uviedol, že na najvyššom súde došlo k oprave prijatia odvolania, a to tak, že potvrdenie o prijatí odvolania vrátane spisu je rukou opravované a podpísané neznámou osobou. Uvedený postup je podľa žalovaného neprípustný.

6.2. Žalovaný v dovolaní spochybňoval aj postup pri určení JUDr. Jany Hullovej ako členky senátu na základe žiadosti JUDr. Anny Markovej z 10. septembra 2018, keď JUDr. Jana Hullová určila na rozhodnutie sporu samú seba. Predmetnú námietku odôvodňoval odkazom na poznámky k rozvrhu práce v Osobitnej časti týkajúcej sa obchodnoprávneho kolégia, v ktorej je uvedené, že ak došlo k vylúčeniu predsedu senátu alebo člena senátu O-V alebo ak je senát O-V z rôznych dôvodov neúplný, doplnenie senátu vykoná riadiaci predseda senátu výberom spomedzi stálych členov, prípadne

náhradných členov senátu, podľa poradia, v akom sú v prehľade o zložení senátu uvedení. Ak nie je možné takto senát doplniť, postupuje sa podľa Všeobecnej časti rozvrhu práce. Tento postup podľa dovolateľa zachovaný nebol.

6.3. Zároveň dovolateľ namietal, že podľa opatrenia č. 17 k rozvrhu práce bola do senátu 5 O zaradená JUDr. Andrea Moravčíková s účinnosťou od 1. novembra 2017, hoci odvolanie bolo predložené konajúcemu súdu 3. októbra 2017 (správne má byť 5. októbra 2017 - pozn. dovolacieho súdu), kedy JUDr. Andrea Moravčíková v senáte zaradená nebola a nebola zaradená ani v senáte, ktorý naposledy vo veci rozhodol.

6.4. Preto žalovaný prezentoval názor, že v prerokúvanej veci došlo k svojvoľnému výberu a účelovému spôsobu obsadenia vo veci rozhodujúceho senátu, keď za spravodlivý zmysel vyriešenia daného problému bolo pridelenie veci náhodným výberom, pričom poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. III. ÚS 459/2017 a aj IV. ÚS 459/2012.

7. Vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. mala byť podľa žalovaného daná tým, že odvolací súd nekonal s prokurátorom, ktorý vstúpil do konania, že vo veci došlo k neoprávnenej manipulácii so súdnym spisom, a že sa neoboznámil s relevantnými trestnými rozsudkami.

7.1. Vo vzťahu k nekonaniu z prokurátorom dovolateľ uviedol, že podaním z 21. novembra 2018 oznámila Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vstup do konania, ktorý odôvodnila trestným oznámením doručeným 20. novembra 2018, v ktorom navrhla odložiť verejné vyhlásenie rozsudku (ďalej aj „VVR“) nariadené na deň 22. november 2018 a požiadala o možnosť nahliadnuť do spisu a vyjadriť sa k veci. Napriek uvedenému odvolací súd podľa dovolateľa s prokurátorom nekonal, VVR neodložil, neumožnil mu oboznámiť sa s obsahom súdneho spisu a vyjadriť sa k veci. Týmto postupom znemožnil odvolací súd prokurátorovi realizovať jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to nielen vo vzťahu k prokurátorovi, ale aj vo vzťahu k žalovanému.

7.2. Námietku o tvrdenej manipulácii so súdnym spisom odôvodnil žalovaný tým, že dňa 20. novembra 2018 informoval odvolací súd, že po nahliadnutí do súdneho spisu zistil, že sa v ňom nenachádza kompletne znenie odvolania proti rozsudku krajského súdu, čo podľa jeho názoru naznačuje, že mohlo dôjsť k neoprávnenej manipulácii so súdnym spisom. Z uvedeného dôvodu požiadaval odvolací súd, aby zabezpečil nápravu a rozhodol o podanom odvolaní až po predložení kompletneho znenia odvolania do príslušného súdneho spisu. Nakoľko akákoľvek neoprávnená manipulácia so súdnym spisom môže zásadným spôsobom negatívne zasiahnuť do práva strany sporu na spravodlivý proces, musí byť každé odôvodnené podozrenie z takejto neoprávnenej manipulácie riadne vyšetrené, aby neexistovali pochybnosti o zákonnosti konania a rozhodovania dovolacieho súdu. Napriek tomu odvolací súd zákonným spôsobom nereagoval, keď vo veci rozhodol, čím mu znemožnil realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.3. Pokiaľ ide o poslednú dovolaciu námietku vo vzťahu k vade zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., žalovaný uviedol, že podaním z 5. marca 2018 predložil dovolaciemu súdu rozsudok (správne má byť uznesenie - pozn. dovolacieho súdu) najvyššieho súdu zo 7. decembra 2017, sp. zn. 5To/3/2017, ktorým zamietol odvolanie obžalovaného Ing. O. E. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012. Predmetné trestné rozhodnutia sú podľa dovolateľa zásadné pre posúdenie kľúčovej otázky, a to či Union banka, a. s., pri nadobúdaní zmeniek konala na škodu žalovaného. Z predmetných trestných rozhodnutí vyplýva, zamestnanci Union banky, a. s., mali vedomosť o fiktívnom charaktere zmlúv, ktoré boli podkladom pre vystavenie zmeniek, a ktoré zakladali vecne nepodložený záväzok pre žalovaného. S poukazom na znenie ustanovenia čl. I § 17 ZZŠ je predmetná skutočnosť zásadná pre posúdenie predmetu konania, keďže preukázanie vedomého konania Union banky, a. s., na škodu žalovaného pri nadobúdaní zmeniek znamená, že žalovaný nemá povinnosť zaplatiť žalobcovi žalovanú zmenkovú sumu.

7.4. Dovolateľ vytkol dovolaciemu súdu, že najvyšší súd v trestnom konaní uznal neplatnosť právnych úkonov a vyslovil názor, že v zmysle čl. I § 17 zmenkového zákona Union banka, a. s., pri nadobúdaní zmenky konala vedome na škodu dlžníka, a v rozsudku sp. zn. 5Obo/16/2017 vyslovil opačný záver, a to, že žalovaný nepreukázal konanie na škodu dlžníka, a že vykonaným dokazovaním sa jednoznačne preukázalo, že Union banka, a. s., nekonala na škodu žalovaného, ale bol to žalovaný, ktorý konal na škodu Union banky, a. s., keďže odvolací súd obsah potvrdzujúceho trestného rozsudku riadne

neoboznámil, nakoľko nevytýčil pojednávanie, zaťažil podľa žalovaného konanie vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

8. Nesprávne právne posúdenie zakladajúce prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. videl dovolateľ v tom, že odvolací súd nevzal do úvahy závery vyplývajúce z rozsudkov vydaných v trestnom konaní a nevychádzal z nich pri právnom posúdení veci, čím sa podľa dovolateľa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pritom uviedol rozhodnutie ústavného súdu zn. I. ÚS 269/2011 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/223/2016 a judikát č. R 35/1993. V súvislosti s predmetnou námietkou žalovaný poukázal na to, že v priebehu konania predložil rozhodnutia Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu v trestnej veci obžalovaného Ing. O. E., z ktorých vyplýva, že zamestnanci Union banky, a. s., mali vedomosť o fiktívnom charaktere zmlúv, ktoré boli podkladom pre vystavenie zmeniek, a ktoré zakladali vecne nepodložený záväzok pre žalovaného.

9. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. mala byť podľa žalovaného daná vo vyriešení právnej otázky, „či majú súdy povinnosť prihliadnuť na neexistenciu (neplatnosť) zmenkového záväzku i bez toho, aby sa toho žalovaný domáhal, pokiaľ sú okolnosti na ktorých má táto neexistencia (neplatnosť) zmenkového záväzku zakladať, skutkovo opísané vo včas podaných námietkach.“

9.1. Dovolateľ v tejto súvislosti namietal, že podmienkou riadneho vydania zmenky ako cenného papiera je odovzdanie zmenky jej prvému majiteľovi. Predmetné zmenky boli pritom odovzdané priamo zástupcovi Union banky, a. s., Ing. A. V. Preto je toho názoru, že ak zmenky neboli odovzdané remitentovi (spoločnosti SEZOOZ GROUP, a. s.), nedošlo k riadnemu vydaniu zmeniek ako cenného papiera. Táto otázka je podľa žalovaného významná pre rozhodnutie vo veci, nakoľko v prípade prípustnosti tejto námietky by sa vedel úspešne brániť proti nároku žalobcu.

10. Žalobca vo vyjadrení z 26. februára 2019 navrhol dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietnuť.

10.1. K tvrdenej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C. s. p. žalobca uviedol, že v predchádzajúcom odvolacom konaní rozhodoval najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 5Obo/38/2014 v zložení JUDr. Anna Marková, JUDr. Lenka Praženková a JUDr. Jana Hullová. V tejto súvislosti poukázal na znenie čl. II ods. 5 Všeobecnej časti rozvrhu práce a uviedol, že senát, ktorý mal naposledy vec pridelenú, bol senát obchodnoprávneho kolégia 5 O, čiže senát, ktorý rozhodol dovolaním napadnutým rozsudkom. Zároveň dodal, že JUDr. Anna Marková postupovala v súlade s rozvrhom práce, keď požiadala riadiacu predsedníčku zastupujúceho senátu 1 O o určenie člena senátu, ktorý bol v tom čase dvojčlenný, pričom JUDr. Miroslava Janečková bola z rozhodovania na odvolacom súde vylúčená podľa § 49 ods. 2 C. s. p., a preto neostávala iná možnosť, aby bola ako zastupujúca členka senátu určená JUDr. Jana Hullová. V dôsledku uvedeného postupu tak podľa žalobcu rozhodoval o odvolaní žalovaného senát, ktorý mal vec pridelenú naposledy a zároveň senát, ktorý bol zložený z väčšiny naposledy vo veci rozhodujúcich sudcov.

10.2. Žalobca považuje za nepravdivé tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd nekonal s prokurátorom, ktorý vstúpil do konania. Poukázal pritom na to, že súd nevydáva rozhodnutie o vstupe prokurátora do konania, ale jeho vstup do konania nastáva automaticky doručením oznámenia o vstupe. Prokurátorovi Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky Mgr. Richardovi Dukesovi bola umožnená účasť na pojednávaní, prokurátor robil návrhy a bolo mu umožnené nahliadnuť do spisu.

10.3. Obstáť nemôže podľa žalobcu ani námietka dovolateľa o údajnej manipulácii so súdnym spisom, keď podľa jeho názoru sa žalovaný snaží zakryť vlastné pochybenie, ak to nebolo od začiatku účelové konanie zo strany žalovaného (jeho právnej zástupkyne) na zdržovanie veci. Na č. l. 2920 súdneho spisu (strana 1 odvolania) je originál prezenčnej pečiatky súdu, rukou doplnené údaje do pečiatky, originál pečiatky a podpis zástupkyne žalovaného - JUDr. Ireny Sompokovej. Úvaha o tom, že by sa dal vymazať text zo strany č. 2 odvolania (t. j. zo zadnej časti č. l. 2920 súdneho spisu), kde sú na prednej strane pečiatky a rukou písaný text, je podľa žalobcu len na úrovni „fantasy“. Zároveň žalobca poukázal na to, že právna zástupkyňa žalovaného opakovane počas dovolacieho konania nazerala do spisu a až 20. novembra 2018 uviedla, že s ňou spísaným odvolaním niekto manipuloval. Tento postup vrátane podania trestného oznámenia 2 dni pred VVR sa jednoznačne javia ako vopred pripravené pre oddialenie vyhlásenia rozsudku a narušenie priebehu konania. Odvolací súd pritom odvolanie žalovaného vecne prejednal a tak absencia strany 2 odvolania nebola v konečnom dôsledku na škodu dovolateľa.

10.4. Žalobca označil za nedôvodnú aj námietku žalovaného, že sa odvolací súd nezaoberal s trestnými rozsudkami. Z odôvodnení rozsudkov súdov nižšej inštancie je zrejmé, že sa trestnými rozhodnutiami zaoberali a v zákonom možnej miere ich zohľadnili. Trestné rozhodnutia boli ako dôkazy pred súdmi vykonané, pričom podstatou záverov trestných rozsudkov bolo to, že iniciátormi vystavenia zmeniek ako spôsobu získania peňazí od Union banky, a. s., boli práve zástupcovia žalovaného.

10.5. V predmetnej veci podľa žalobcu nie je daná prípustnosť dovolania ani podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., keďže dovolateľ v podstate namieta len spôsob hodnotenia výsledkov trestných konaní zo strany civilných súdov, pričom nesprávne interpretuje ustanovenia právnych predpisov. Žalovaný v dovolaní argumentuje rozsudkom Špecializovaného trestného súdu, ktorý bol vydaný v rámci trestného konania voči osobe, ktorá nepôsobila ako zástupca Union banky, a. s., ale jednalo sa o zamestnanca (vrcholového manažéra) žalovaného. Rovnako tak podľa žalobcu nemôže byť dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., pričom poukázal na to, že dovolateľ uviedol, že súdy nesprávne odmietli posúdiť otázku absencie odovzdania zmenky jej prvému majiteľovi. Prípustnosť dovolania je však viazaná na vyriešenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Zároveň žalobca uviedol, že otázka tradície zmenky v rozhodovacej praxi už bola vyriešená, pričom poukázal na rozhodnutie z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002, v ktorom dovolací súd vyslovil záver, že ak nedostatok tradície nebol namietaný v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, s touto neskôr prednesenou námietkou s ohľadom na tzv. koncentračnú zásadu nie je oprávnený sa zaoberať.

10.6. Záverom žalobca uviedol, že rozsudky krajského súdu a aj najvyššieho súdu reagovali na jednotlivé relevantné námietky žalovaného v konaní. Z uvedeného dôvodu nemožno rozhodnutia súdov nižšej inštancie označiť za arbitrárne, nezákonné a nespravodlivé, prípadne vzájomne si odporujúce, nakoľko systematicky a logicky odôvodňujú prijaté závery, poskytujú dostatočný opis a popis, akými postupmi a úvahami sa pri hodnotení dôkazov správali, a na podklade ktorých dospeli k záveru vyslovenému vo výroku.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p. po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

12. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu sa pri posudzovaní prípustnosti (a dôvodnosti) dovolania žalovaného zaoberal s ohľadom na zásadu rýchlosti a hospodárnosti konania prednostne tými dovolacími námietkami, ktoré majú význam pre (konečné) rozhodnutie vo veci, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že sa jedná o viac ako 20 rokov prebiehajúci súdny spor. Z uvedeného dôvodu sa dovolací súd zaoberal prednostne tými námietkami, ktorými dovolateľ odôvodňoval nedostatky v procesnom postupe súdov nižšej inštancie, ktoré predstavujú vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.

12.1. K uvedenému postupu pri prejednaní dovolania žalovaného dovolací súd uvádza, že všetky vady zmätočnosti taxatívne vymenované pod písm. a/ až f/ ustanovenia § 420 C. s. p. predstavujú rovnako závažné procesné vady konania a nemožno dospieť k záveru, že vada zmätočnosti, ktorá je upravená pod skorším písmenom, je závažnejšia, ako vada upravená neskôr (t. j. že napr. vada podľa § 420 písm. a/ C. s. p. by bola závažnejšia než vada podľa § 420 písm. d/ C. s. p., alebo že vada podľa § 420 písm. e/ C. s. p. má predstavovať závažnejší zásah do práv, resp. procesného postavenia strany sporu než vada podľa § 420 písm. f/ C. s. p.). Uvedený názor síce vyslovil veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v uznesení z 19. apríla 2017, sp. zn. 1VCdo/2/2017, avšak bol prekonaný neskorším rozhodnutím veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (k tomu viď uznesenie z 21. marca 2018, sp. zn. 1VCdo/1/2018), ako aj zjednocujúcim stanoviskom pléna ústavného súdu (viď aj uznesenie z 25. apríla 2018, sp. zn. PLz. ÚS 1/2018).

12.2. Naopak je potrebné mať na pamäti, že úlohou súdov (vrátane dovolacieho súdu) je poskytovanie spravodlivosti v materiálnom zmysle, a nielen vo formálnej rovine. Uvedené treba zohľadniť predovšetkým tam, ak určitá (dovolacia) námietka je len formálneho charakteru a po jej odstránení nemožno predpokladať, že by bol výsledok konania odlišný, než tomu bolo v prípade prvého rozhodnutia, a iná námietka môže mať relevantný dosah na výsledok konania. V takom prípade je nevyhnutné, aby sa súd zaoberal predovšetkým takouto námietkou vznesenou stranou sporu. Ako už bolo naznačené vyššie, päťčlenný dovolací senát najvyššieho súdu pri prejednaní dovolania dospel k

záveru, že v rozhodovanom spore predstavuje takúto námietku žalovaným namietaná vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

13. Žalovaný videl naplnenie posudzovanej vady zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. v tom, že

I. odvolací súd nekonal s prokurátorom, ktorý vstúpil do konania pred verejným vyhlásením rozsudku odvolacím súdom,

II. odvolací súd vo veci rozhodol, hoci došlo k neoprávnenej manipulácii so súdnym spisom, a

III. súd prvej inštancie a ani odvolací súd sa relevantným spôsobom nevysporiadali s trestnými rozhodnutiami, ktoré v priebehu sporu predložil konajúcim súdom.

13.1. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 431 C. s. p. je vymedzený spôsobom predpokladaným znením ustanovenia § 431 ods. 2 C. s. p., a preto sú splnené zákonné predpoklady pre posúdenie predmetných dovolacích námietok.

Namietané nekonanie s prokurátorom

14. Predmetnú námietku posúdil dovolací súd z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania ako irelevantnú. V tejto súvislosti poukazuje dovolací senát najvyššieho súdu na to, že vadu zmätočnosti uvedenú v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. možno s odkazom na znenie ustanovenia § 431 C. s. p. odôvodniť len nesprávnym procesným postupom súdu, ktorým strane sporu (tým myslené dovolateľovi - pozn. dovolacieho súdu) znemožnil realizáciu jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. V dovolaní nie je prípustné, aby dovolateľ namietal ani prípadné znemožnenie realizácie práv niekoho iného než samotného dovolateľa (k tomu vid' aj 3Obdo/69/2017).

14.2. Napriek tejto skutočnosti žalovaný namietal, že k tvrdenej vade zmätočnosti došlo zo strany odvolacieho súdu vo vzťahu k inému subjektu, než je dovolateľ. Navyše dovolateľ namietal existenciu tvrdenej vady zmätočnosti vo vzťahu k subjektu, ktorému v predmetnom spore podľa § 426 C. s. p. svedčalo samostatné oprávnenie podať dovolanie. Naopak vo vyjadrení z 5. marca 2019 oznámila Generálna prokuratúra Slovenskej republiky krajskému súdu, že právoplatným skončením konania sa účasť prokurátora v konaní skončila, pričom výslovne skonštatovala, že do prebiehajúceho dovolacieho konania prokurátor nevstúpil.

14.3. Uvedená námietka preto nebola spôsobilá založiť prípustnosť podaného dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

14.4. Nad rámec uvedeného však dáva dovolací súd žalovanému do pozornosti, že ním uvádzané tvrdenia v dovolaní nemajú oporu v obsahu súdneho spisu. V tejto súvislosti poukazuje dovolací súd na zápisnicu odvolacieho súdu o verejnom vyhlásení rozsudku z 22. novembra 2018 (č. l. 3003 a nasl. súdneho spisu), z ktorej vyplýva, že odvolací súd s prokurátorom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky Mgr. Richardom Dukesom - ktorý sa zúčastnil verejného vyhlásenia rozsudku - konal a zároveň mu odvolací senát pred samotným verejným vyhlásením rozsudku umožnil nahliadnuť do spisu. Zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku obsahuje aj vyjadrenie prokurátora Mgr. Richarda Duka, ktorý skonštatoval, že „na prvý pohľad spis nejaví známky manipulácie a odvolanie založené v spise je riadne zažurnalizované a je totožné s fotokópiou odvolania, ktoré bolo zaslané Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky ako príloha trestného oznámenia“

Neoprávnená manipulácia so súdnym spisom

15. Tak, ako námietka žalovaného o nekonaní s prokurátorom, ani námietka o tvrdenej neoprávnenej manipulácii so súdnym spisom, nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Predovšetkým dovolací súd uvádza, že odvolací súd o odvolaní žalovaného meritorne rozhodol (síce výrok, ktorý bol v neprospech žalovaného - pozn. dovolacieho súdu). Preto v tejto súvislosti nemohol odvolací súd znemožniť dovolateľovi realizáciu jemu patriacich procesných práv v takej miere, že malo dôjsť k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

15.1. Navyše sa dovolaciemu súdu javí, že argumentácia o manipulácii so súdnym spisom a o chýbajúcej strane č. 2 odvolania proti rozsudku krajského súdu predstavuje vopred premyslenú taktiku právnej

zástupkyne žalovaného s cieľom zmať rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci, ak by odvolací súd pri prejednaní odvolania nepostupoval spôsobom predpokladaným žalovaným, resp. jeho právnou zástupkyňou. Dovolací senát rozhodujúci vo veci považuje predmetné konanie právnej zástupkyne žalovaného, advokátky JUDr. Ireny Sopkovej, za konanie, ktoré je v rozpore s etikou advokáta a s povinnosťami advokáta vyplývajúcimi zo zákona o advokácii.

15.2. Ako už uviedol odvolací súd v napadnutom rozsudku, až do okamihu zverejnenia oznámenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli najvyššieho súdu a na webovej stránke najvyššieho súdu žalovaný a ani jeho právna zástupkyňa netvrdili, že by malo dôjsť k manipulácii so súdnym spisom (konkrétne s odvolaním žalovaného). Žalobca už pritom vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že odvolanie neobsahuje odvolacie dôvody. Zároveň je významná tá skutočnosť, že právna zástupkyňa žalovaného (resp. jej zamestnanci) v priebehu odvolacieho konania opakovane nahliadala do súdneho spisu. Žalovaný však až do zverejnenia oznámenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku žiadnu námietku o údajnej manipulácii so súdnym spisom nevzniesol, hoci je ťažko predstaviteľné, že by si jeho právna zástupkyňa po opakovanom nahliadaní do súdneho spisu nevšimla, že má chýbať strana č. 2 jej odvolania napriek tomu, že na túto skutočnosť poukázal žalobca vo vyjadrení k odvolaniu z 8. septembra 2017 (č. l. 2935 a nasl. súdneho spisu). Uvedené sa tak dovolaciemu súdu javí ako účelová snaha žalovaného (resp. jeho právnej zástupkyne), ktorej jediným cieľom bolo zmať verejné vyhlásenie rozsudku odvolacím súdom.

15.3. Prítom je podľa dovolacieho súdu nemysliteľné, aby po doručení odvolania žalovaného niekto vymenil prvý list jeho odvolania tak, že vytlačí len prvú stranu a druhá strana ostane čistá s tým, že napodobní originál prezenčnej pečiatky krajského súdu, vrátane podateľňou vpísaných údajov a originál pečiatky právnej zástupkyne žalovaného s jej vlastnoručným podpisom. Pravosť vlastnoručného podpisu právnej zástupkyne, pravosť originálu prezenčnej pečiatky krajského súdu vrátane podateľňou vpísaných údajov a pravosť originálu pečiatky právnej zástupkyne žalovaného žalovaný žiadnym spôsobom nespochybňoval.

Nevysporiadanie sa s predloženými trestnými rozhodnutiami

16. Predmetnú dovoláciu námietku žalovaného na rozdiel od predchádzajúcich námietok (viď body 14. a 15. vyššie) vyhodnotil dovolací súd ako dôvodnú.

17. S poukazom na znenie čl. I § 17 zmenkového zákona v znení účinnom do 22. decembra 2015 žalovaný rozhodnutia vydané v trestnej veci obžalovaného (a v súčasnosti odsúdeného) Ing. O. E. predložil za účelom, aby nimi preukázal, že pôvodný žalobca (t. j. obchodná spoločnosť Union banka, a. s.) pri nadobúdaní zmeniek konal vedome na škodu dlžníka. Preukázanie predmetnej skutočnosti žalovaným by totiž znamenalo, že kauzálne námietky uplatnené žalovaným včas v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu boli vznesené účinne a súd by musel posudzovať ich dôvodnosť, resp. nedôvodnosť.

17.1. V okolnostiach rozhodovaného sporu sa tak jednalo o podstatnú skutočnosť, s ktorou boli súdy nižšej inštancie povinné sa relevantným spôsobom vysporiadať, o to viac, keď dovolací súd už v rozsudku z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002 vytkol súdu prvej inštancie a predovšetkým odvolaciemu súdu, že „napriek tomu, že odvolací súd vedel o začatí trestného stíhania voči Ing. O. E., si trestný spis nezadovážil a neobonámil sa s ich obsahom. Odvolací súd bol povinný zistiť, či trestné stíhanie súvisí s týmto občianskym súdnym konaním. Totiž práve aj výsledky trestného stíhania môžu byť také, že súd by bol nimi viazaný, čo by zase mohlo mať vplyv na posúdenie dobromyseľnosti žalobcu (v tom čase obchodnej spoločnosti Union banka, a. s. - pozn. dovolacieho súdu) podľa citovaného ustanovenia čl. I § 17 ZZŠ, ako aj posúdenie dôvodnosti námietok žalovaného.“ Predmetnému pochybeniu súdov nižšej inštancie predchádzalo konštatovanie dovolacieho senátu najvyššieho súdu rozhodujúceho vo veci vedenej pod sp. zn. MOBdoV/8/2002, že „abstraktnosť zmenkového vzťahu (t. j. jeho nezávislosť na príčinnom zmluvnom vzťahu) nie je absolútna. Ak zmenkový vzťah vznikol na základe kauzálneho nezmenkového záväzku, potom za podmienok uvedených v ustanovení čl. I § 17 ZZŠ zmenkový dlžník môže voči majiteľovi zmenky robiť aj tie námietky, ktoré sa týkajú tohto kauzálneho záväzku. Podľa tohto ustanovenia základnou podmienkou pre takýto postup zmenkového dlžníka je to, že majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní konal vedome na škodu

dlužníka. V tomto smere zo strany nadobúdateľa zmenky nemusí ísť o úmysel priamy, ale postačuje aj úmysel nepriamy, čo znamená, že nadobúdateľ vedel, že škodu môže spôsobiť a pre prípad, že ju spôsobí, je s tým uzročený. Preto ani v takomto prípade indosament nemá abstraktné účinky. Z uvedeného vyplýva, že súdy nižšieho stupňa správne postupovali, ak vec posudzovali podľa citovaného ustanovenia čl. I § 17. Súdy tiež správne zisťovali, či žalobca pri nadobúdaní sporných zmeniek konal vedome na škodu dlžníka, t. j. žalovaného, čo je základným predpokladom toho, aby súd prípadne mohol námietku dlžníka týkajúcu sa kauzálneho vzťahu zohľadniť. Na túto otázku súd prvého stupňa vykonal pomerne rozsiahle dokazovanie a na jeho základe dospel k záveru, že nebolo preukázané, že by žalobca v dôsledku indosovania zo 6. októbra 1998 tieto zmenky nadobudol s úmyslom poškodiť dlžníka (žalovaného). S týmto názorom súdu prvého stupňa sa stotožnil aj súd odvolací. Tieto závery dovolací súd považuje za predčasné, pretože vychádzajú zo skutkových zistení, ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní.“

17.2. V nadväznosti na uvedené dovolací súd v uvedenom rozsudku vyslovil záver, že „v prípade, ak bude mať súd za preukázané, že žalobca pri nadobúdaní sporných zmeniek vedome konal na škodu dlžníka (žalovaného) a bude mať za preukázané, aj to, že kauzálny záväzok, t. j. kúpna zmluva z 29. septembra 1998 (o kúpe technologického zariadenia) a na ňu nadväzujúce právne úkony trpia vadami, pre ktoré sú absolútne neplatné (napr. neboli myslené vážne), prípadne sú ničotné, potom vydaný zmenkový platobný rozkaz musí zrušiť, lebo nemožno sa domáhať zmenkového záväzku, ktorý vznikol na základe tohto právneho konania.“

18. Dovolací súd uvádza, že v trestnom konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. BB-3T/14/2012 bola riešená otázka viny Ing. O. E. ako finančného riaditeľa žalovaného, ako to vyplýva z rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Táto skutočnosť však bez ďalšieho neznamena, že by z rozhodnutí vydaných v predmetnom trestnom konaní nebolo možné vychádzať v predmetnom civilnom konaní.

18.1. Rovnako tak ani účasť predstaviteľov žalovaného na zmenkových obchodoch, ktoré boli uskutočnené na ujmu žalovaného (ako zmenkového dlžníka), bez ďalšieho neznamena, že by nebolo možné posudzovať v konaní vedomé konanie majiteľa zmenky pri jej nadobúdaní na škodu dlžníka. Zo znenia ustanovenia čl. I § 17 zmenkového zákona vyplýva, že pre účinnosť kauzálnych námietok v prípade, že zmenka bola z pôvodného majiteľa indosovaná na iný subjekt, postačuje, aby zmenkový dlžník preukázal vedomé konanie majiteľa zmenky pri jej nadobúdaní na škodu dlžníka. Prípadne konanie dlžníka, resp. osôb konajúcich v jeho mene nie je s poukazom na znenie čl. I § 17 ZZŠ podstatné, rozhodujúce je len konanie nadobúdateľa zmenky.

19. Z uvedeného dôvodu dovolací súd poukazuje na závery - na ktoré odkazoval v spore žalovaný - vyslovené súdmi v trestnom konaní (t. j. Špecializovaným trestným súdom v rozsudku z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012, ktorým bol obžalovaný Ing. O. E. uznaný za vinného z pokusu trestného činu porušovania povinností pri správe cudzieho majetku spolupáchatelstvom, resp. najvyšším súdom v uznesení zo 7. decembra 2017, sp. zn. 5To/3/2017, ktorým najvyšší súd zamietol odvolanie obžalovaného Ing. O. E.). V predmetných rozhodnutiach v časti relevantnej pre predmetný civilný spor skonštatovali, že

„Záväzky medzi Slovenským plynárenským priemyslom a Union bankou, a. s., vysporiadané nie sú a Slovenský plynárenský priemysel má ako zmenkový dlžník zaplatiť voči Union banke, a. s., 350 000 000,- Kč bez akéhokolvek protiplnenia. Od toho sa potom odvíja aj občianskoprávna neplatnosť všetkých dotknutých úkonov, ktorá je popísaná i v odôvodnení napadnutého rozsudku. Ide o právne úkony absolútne neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka, a to nielen pre odporovanie obsahu a účelu týchto zákonov zákonu o štátnom podniku (rovnako, z hľadiska účtovnej evidencie aj zákonu č. 563/1991 Zb. o účtovníctve), ale vzhľadom na výsledky trestného konania a vo vzájomnej právnej nadväznosti aj Trestnému zákonu, a to v ďalej uvedených kvalifikačných súvislostiach. V protiprávnosti konania je tu obsiahnuté i obchádzanie zákona, ku ktorému došlo fingovaním právneho titulu pre podniknuté kroky, smerujúce k bezdôvodnému plneniu zo strany Slovenského plynárenského priemyslu na základe zmienok, ktoré mali toto plnenie pre Union banku, a. s. zabezpečiť, a to bez ohľadu na okolnosť, že peňažné prostriedky boli touto bankou poskytnuté firme SEZOOS GROUP, a. s. Naposledy uvedená spoločnosť teda získala príslušnú majetkovú hodnotu bez svojho protiplnenia, a takto ju mala neoprávnene získať na úkor Slovenského plynárenského priemyslu. Simuláciou právnych úkonov však

nebol zakrytý iný právny úkon, ale protiprávne konanie, ktoré má aj charakter trestného činu. Prijatím plnenia zo strany Slovenského plynárenského priemyslu by teda došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to prijatím plnenia z neplatného právneho úkonu, resp. prijatím plnenia z nepoctivých zdrojov.

Od tejto otázky je potrebné odlišiť otázku ochrany zmenkového veriteľa, ktorý je nasledujúcim majiteľom zmenky, v zmysle čl. I § 17 ZZŠ, ktorá súvisí s dobromyseľnosťou pri nadobúdaní zmenky, aj keď tieto otázky, zároveň aj s otázkou trestnoprávnej zodpovednosti, spolu súvisia. Uvedenú otázku súd v trestnom konaní nemôže riešiť ako meritórnu, v určitých súvislostiach ju však pri rozhodovaní o vine musí riešiť ako predbežnú otázku, a to bez viazanosti iným rozhodnutím v zmysle § 7 ods. 1 Trestného poriadku (ktoré v tejto veci doposiaľ ani nebolo právoplatne vydané). Tu dospel k záveru, že osoby konajúce za Union banku, a. s., pri krokoch súvisiacich s odkúpením zmenky, a to v súčinnosti s obžalovaným a R. W. (V., R., C.), pri tomto konaní disponovali vedomosťou o skutočnom účele súhrnu úkonov, predchádzajúcich vystaveniu zmeniek a nasledujúcich po ňom, vrátane vytvárania vecne nepodloženého záväzku pre Slovenský plynárenský priemysel. Okolnosť, že túto otázku považovali zo svojho hľadiska za irelevantnú, je podmienená presvedčením, že zakúpené zmenky vzhľadom na svoju právnu povahu dostatočne zabezpečujú návratnosť vložených prostriedkov a predpokladaný zisk.

Ako je uvedené vo vyjadrení Českej národnej banky, z okolnosti, že zmenky ani zmluva o ich prevode uzavretá medzi SEZOOS GROUP, a. s. a Union banku, a. s. neobsahuje doložku „bez postihu“, vyplýva, že dotknutá operácia odkupu zmeniek nemá charakter tzv. finančného forfaitingu, ale eskontného úveru, pri ktorom banka úveruje svojmu klientovi pohľadávku, v tomto prípade pohľadávku voči Slovenskému plynárenskému priemyslu na základe obchodnej zmluvy. V účtovníctve banky je operácia vedená ako „krátkodobé úvery klientom na obchodné pohľadávky“. Tomu zodpovedá i údaj v zmluve o prevode zmenky, podľa ktorého klient (SEZOOS GROUP, a. s.) je povinný zasielať banke konkrétne výsledky hospodárenia vystaviteľa zmenky, ale aj svoje, a to až do úplnej úhrady zmenkovej čiastky (bod IV zmluvy).

Z uvedeného vyplýva vedomosť (personálne sprostredkovaná) Union banky, a. s. o obchodnom vzťahu, ktorý bol formálne deklarovaný medzi SEZOOS GROUP, a. s. a Slovenským plynárenským priemyslom, čomu zodpovedá i poskytnutie eskontného úveru. Takému bankovému produktu potom mali zodpovedať i ďalšie náležitosti zmluvy o prevode zmenky a postupu v (reálne nastalom) prípade nezaplatenia zmenky, zodpovedajúce úverovému charakteru bankovej operácie a „postihu“ klienta, čerpajúceho eskontný úver (príslušné náležitosti a postupy vyplývajú z článku 3-Nákup obchodných zmeniek Union banky, a. s., časti 2 - Zásady a podmienky realizácie zmenkových obchodov a časti 5 - Postup pri nezaplatení zmenky Pracovného predpisu Union banky, a. s., č. 15/1998, vydaného 1. apríla 1998 a poskytnutého zo strany Union banky, a. s., na účely trestného konania na základe dožiadania).

Dotknutá zmluva bola však uzavretá, napriek vyššie uvedeným údajom (aj tým, ktoré sú súčasťou jej obsahu) ako zmluva, z ktorej vyplýva len právo banky predložiť zmenky na preplatenie vystaviteľovi (Slovenskému plynárenskému priemyslu) 25. marca 1999, s možným posunutím termínu predloženia zmeniek na preplatenie, avšak bez akéhokoľvek záväzku klienta (SEZOOS GROUP, a. s.) na úhradu záväzku v prípade neposkytnutia plnenia zmenkovým dlžníkom.

Z uvedeného je zrejmé, že osoby konajúce za Union banku, a. s., pri nadobúdaní zmenky nepočítali napriek charakteru bankovej operácie ako úveru na zabezpečenie pohľadávky klienta - dodávateľa z obchodnej zmluvy s tým, aby sa klient na splatení úveru podieľal, a naopak, smerovali výlučne k plneniu zo strany Slovenského plynárenského priemyslu.

Taký zámer zodpovedá fiktívnemu uzavretiu zmlúv medzi Slovenským plynárenským priemyslom a SEZOOS GROUP, a. s. a ich súčasnému vypovedaniu, teda zrušeniu záväzku SEZOOS GROUP, a. s. na vecné plnenie voči Slovenskému plynárenskému priemyslu, zároveň však dokladovému pretrvaniu záväzku Slovenského plynárenského priemyslu voči novému majiteľovi zmeniek. Uvedené konanie je vedomým konaním na škodu osoby, ktorá je vystaviteľom zmeniek, pričom vedomostná zložka nie je prvkom zavinenia len vo forme priameho alebo nepriameho úmyslu (ktorý je predpokladom trestnoprávnej zodpovednosti pri úmyselných trestných činoch), ale aj vo forme vedomej nedbanlivosti, pri ktorej konajúca osoba vie, že môže relevantný následok (škodu) spôsobiť, ale bez primeraných dôvodov sa spolieha, že sa tak nestane.

20. Z citovanej časti trestných rozhodnutí predložených v konaní žalovaným vyplýva nepochybný záver,

že súdy v trestnom konaní pri posudzovaní trestnej zodpovednosti Ing. O. E. dospeli k záveru, že Union banka, a. s., pri nadobúdaní zmeniek - preplatenie ktorých je predmetom rozhodovaného sporu - konala vedome na škodu Slovenského plynárenského priemyslu (t. j. žalovaného) ako zmenkového dlžníka, keď od počiatku mala vedomosť o fiktívnom charaktere zmlúv (zabezpečených predmetnými zmenkami) uzatvorených medzi Slovenským plynárenským priemyslom a obchodnou spoločnosťou SEZOOS GROUP, a. s., ako remitentom zmeniek.

20.1. Predmetný záver je tak významný pre posúdenie účinnosti kauzálnych námietok uplatnených žalovaným s poukazom na ustanovenie čl. I § 17 ZZŠ. Z pohľadu žalovaného bola argumentácia citovanými závermi vyslovenými súdmi v trestnom konaní pre rozhodnutie v predmetnom civilnom spore kľúčová, keďže ako jediná mu mohla aj vzhľadom na skôr vyslovené závery súdov (vrátane dovolacieho súdu) priniesť úspech v spore.

20.2. Povinnosťou súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu bolo relevantne vysporiadať sa s argumentáciou súdov v trestnom konaní týkajúcou sa vedomého konania Union banky, a. s., na škodu žalovaného pri nadobúdaní predmetných zmeniek. Táto skutočnosť bola zvýraznená aj vyššie uvedeným záväzným právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v rozsudku z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002, z ktorého vyplývala povinnosť súdov nižšej inštancie pripojiť si trestné spisy (t. j. vrátane spisu v trestnej veci obvineného Ing. O. E.) a vysporiadať sa s tým, či trestné stíhanie súviselo s predmetným civilným sporovým konaním (čo, ako vyplýva z obsahu trestných rozhodnutí, súviselo - pozn. dovolacieho súdu).

21. Súdy nižšej inštancie však v naznačenom smere nepostupovali a navyiac zaujali diametrálne odlišný názor v predmetnej kľúčovej otázke, ako súdy v trestnom konaní v skôr vydaných rozhodnutiach. Krajský súd a aj odvolací súd skonštatovali, že žalovanému sa nepodarilo dokázať, že Union banka, a. s., mala vedomosť o skutočných úmysloch žalovaného a obchodnej spoločnosti SEZOOS GROUP, a. s., podpísať kúpnu zmluvu len formálne, na základe čoho uzavreli, že Union banka, a. s., nekonal na škodu žalovaného, ale naopak bol to žalovaný, ktorý ako dlžník konal na škodu Union banky, a. s.

22. Z uvedeného je tak zrejmé, že žalovaný, ktorý vystupoval ako strana trestného konania v postavení poškodeného a zároveň ako strana predmetného civilného (zmenkového) sporu, má o posúdení tej istej otázky - a to, či Union banka, a. s. pri nadobudnutí predmetných piatich zmeniek postupovala vedome na škodu dlžníka - dve právoplatné súdne rozhodnutia, v ktorých v skoršom rozhodnutí (vydanom v trestnom konaní) dostal odpoveď, že Union banka, a. s., pri nadobudnutí piatich zmeniek vystavených na celkovú sumu 350 000 000,- Kč konala vedome na škodu dlžníka (t. j. žalovaného), a v neskoršom rozhodnutí (vydanom v civilnom konaní) bolo skonštatované, že Union banka, a. s., nekonal na škodu žalovaného.

22.1. Už predmetná skutočnosť indikuje, že postup súdov nižšej inštancie nebol v súlade s ústavou garantovaným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

23. Dovolací súd poukazuje na znenie čl. 2 ods. 1 Základných princípov Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Hoci v rozhodovanej veci nie je možné v plnej miere vychádzať z definície právnej istoty tak, ako je obsiahnutá v čl. 2 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku, je princíp právnej istoty chápať širšie, a to tak, že aby sa pri opakovaní určitej právne relevantnej otázky v rovnakých podmienkach dal rovnaká odpoveď.

23.1. V tejto súvislosti dáva dovolací senát najvyššieho súdu do pozornosti nález ústavného súdu z 15. júna 2016, sp. zn. II. ÚS 19/2016, v ktorom ústavný súd v súvislosti s odlišným rozhodovaním v skutkovo a právne zhodných alebo obdobných veciach výslovne skonštatoval, že:

„K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 36/95), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99), teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. V zásadnej ústavno-právnej rovine platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty ,resp. predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné súdy

rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom.

V každom prípade sa však pri odchýlení od skoršej rozhodovacej praxe vyžaduje ciele zdôvodnenie odlišného stanoviska prijatého v obdobnej otázke (II. ÚS 274/2015, II. ÚS 275/2015). Vychádzajúc zo skutočnosti, že krajský súd sa uvedenými zásadami neriadil, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“

23.2. Aj dovolací súd v rámci svojej rozhodovacej praxe dospel k záveru, že

„Povinnosťou súdu je vysporiadať sa so skutočnosťou, či stranou sporu predložené rozhodnutie iného súdu s odlišným právnym názorom v skutkovo obdobnej situácii je relevantné vo vzťahu k ním rozhodovanému sporu. Ak existuje skutková zhodnosť alebo príbuznosť s rozhodnutím predloženým stranou, je súd povinný presvedčivo a dôkladne zdôvodniť odklon od právnych záverov prijatých v skoršom rozhodnutí vydanom v analogickom prípade. Jedine rozhodnutie spĺňajúce uvedené nároky na kvalitu súdneho rozhodnutia možno považovať za dostatočne a presvedčivo odôvodnené, a teda za také, ktoré neporušuje základné právo strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Zároveň platí, že len rozhodnutie disponujúce uvedenými atribútmi môže, z pohľadu strán sporu, ale napokon i samotnej verejnosti, naplniť očakávania týkajúce sa predvídateľnosti práva a existencie právnej istoty v súdnom systéme“ (k tomu vid' 4Obdo/7/2018).

23.3. Rovnako tak dovolací súd poukazuje rozsudok najvyššieho súdu z 25. septembra 2019, sp. zn. 4Cdo/236/2017, v ktorom dovolací súd okrem iného skonštatoval, že

„Všeobecná záväznosť judikatúry v rozsahu prekračujúcom rozhodovací rámec konkrétnej veci nie je v interpretácii najvyššieho súdu bezúčelná. Predvídateľnosť súdneho rozhodovania smeruje k ochrane princípu právnej istoty ako jedného z atribútov demokratického právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku) a k rovnosti účastníkov súdneho konania (čl. 47 ods. 3 ústavy). Neodôvodnené odlišné posudzovanie porovnateľných prípadov predstavuje jurisdikčnú ľubovôľu. Jednota judikatúry naplňa tiež princíp vnútornej jednoty a bezrozpornosti právneho poriadku ako celku. Právny poriadok totiž so sebou prináša imperatív rovnakého pohľadu na porovnateľné právne inštitúty, hoci by boli upravené v rôznych právnych predpisoch, či sa týkali rôznych právnych odvetví. Pre adresáta právnej normy je totiž významné, aby mal rovnaký (obdobný) právny inštitút v práve ako celku ten istý obsah a význam.

S ohľadom na uvedené princípy dovolací súd v rámci sebaobmedzenia, spočívajúceho v zdržanlivosti pri prípadnej zmene judikatúry vyslovenej v rozhodnutí najvyššieho súdu hoci ako aj odvolacieho v správnom súdnictve jeho rozhodnutie akceptoval. Ako podmienka právnej istoty sa totiž uvádza i stabilita judikatúry naprieč všetkých (viacerých) kolégií najvyššieho súdu. Potreba zmeny judikatúry v tomto prípade neprevážila nad záujmy osôb konajúcich v dobrej viere (vo veci, ktorá je predmetom dovolacieho prieskumu išlo o to, že v rozhodnutí vydanom v trestnom konaní bolo posudzované, či právny predchodca žalobcu pri nadobúdaní zmeniek konal v dobrej viere, alebo naopak vedome na škodu žalovaného ako dlžníka - pozn. dovolacieho súdu).

Rozhodnutie odvolacieho senátu v konkrétnej veci (vo veci 4Cdo/236/2017 išlo o rozhodnutie odvolacieho senátu správneho kolégia najvyššieho súdu a v predmetnej veci ide o rozhodnutie odvolacieho senátu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu - pozn. dovolacieho súdu) je záväzné nielen pre podobné prípady riešené v budúcnosti, ale aj pre najvyšší súd samotný, a to až do okamihu, pokiaľ nebude aktivizovať postup podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch.“

24. Osobitne významná pre rozhodnutie o dovolaní žalovaného je však tá skutočnosť, že nešlo o skutkovú alebo právne obdobnú otázku, ale o jednu a tú istú otázku, ktorú v rámci svojho rozhodovania riešili sudy tak v trestnom, ako aj v civilnom konaní.

24.1. Pokiaľ súd v konaní posudzuje určitú otázku ako otázku predbežnú, ktorá bola ako predbežná otázka posudzovaná už v inom (skoršom) konaní, v zásade nemôže dôjsť pri rovnakej argumentácii strany sporu k odlišnému záveru, keďže je v súlade s princípom právnej istoty, tvoriacim súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby sa sudy v porovnateľnej skutkovej a právnej situácii s totožnými námietkami vznesenými v spore vysporiadali rovnako (k tomu vid' aj 3Obdo/46/2019).

25. Najväčšie pochybenie súdov nižšej inštancie - ktoré je nesúladne s vyššie uvedenými východiskami

(viď body 23. a 24. vyššie) - však podľa dovolacieho súdu spočíva v tom, že pri vyslovení záveru o tom, že Union banka, a. s., pri nadobúdaní zmeniek nekonala vedome na škodu dlžníka, relevantným spôsobom neodôvodnili, prečo prijali v tejto otázke presne opačný záver, než zaujali súdy v trestnom konaní, hoci o ňom vedeli na základe predloženia jednotlivých trestných rozhodnutí do súdneho spisu žalovaným.

26. Odvolací súd k argumentácii žalovaného rozhodnutiami súdov v trestnom konaní uviedol len, že v priebehu rozsiahleho dokazovania bolo do spisu doložených viac rozhodnutí vydaných v trestnom konaní jednak voči zástupcom Union banky, a. s. a jednak voči zástupcom Slovenského plynárenského priemyslu a SEZOOZ GROUP, a. s., v ktorých sa jednoznačne konštatuje, že iniciátorom uzavretia kúpnej zmluvy, ako aj vystavenia predmetných zmeniek boli: Ing. D. C., Ing. O. E. a S. W..

26.1. K samotným záverom súdov v trestnom konaní o vedomosti Union banky, a. s. o skutočnom účele zmlúv medzi Slovenského plynárenského priemyslu a SEZOOZ GROUP, a. s. - ktorá bola určujúca pre posúdenie účinnosti kauzálnych námietok vznesených žalovaným s poukazom na znenie čl. I § 17 ZZŠ - sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevyjadril.

27. Krajský súd vo svojom rozsudku skonštatoval, že neprihliadol na zistenie najvyššieho súdu uvedené v rozsudku z 19. novembra 2013, sp. zn. 2To/4/2013, v ktorom bolo konštatované, že osoby konajúce za Union banku, a. s., pri krokoch súvisiacich s odkúpením zmenky disponovali vedomosťou o skutočnom účele súhrnu úkonov predchádzajúcich vystaveniu zmeniek a nasledujúcich po ňom, vrátane vytvárania vecne nepodloženého záväzku pre Slovenský plynárenský priemysel. Súd pri posudzovaní otázky, či Union banka, a. s., konala na škodu dlžníka, teda žalovaného, neprihliadol na uvedené zistenie najvyššieho súdu, nakoľko sa stotožnil s názorom žalobcu, že svoje konštatovanie presvedčujúcim spôsobom neodôvodnil. Súd neprihliadol ani na závery Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica uvedené v odôvodnení rozsudku sp. zn. BB-3T/14/2012 z 3. marca 2017, nakoľko rozsudok do dňa rozhodnutia súdu prvej inštancie nebol právoplatný a súd sa stotožnil s názorom žalobcu, že sa trestný súd pri posudzovaní konania Union banky, a. s., na škodu osoby, ktorá je vystaviteľom zmeniek, zaoberal okolnosťami prevyšujúcimi rámec trestného konania vo veci obžalovaného Ing. O. E..

27.1. Pokiaľ ide o postup súdu prvej inštancie, dovolací súd uvádza, že jeho vyššie citované závery sú v priamom rozpore s obsahom práva na spravodlivý proces. Dovolací súd uvádza, že síce v čase rozhodovania krajského súdu nebolo možné prihliadať na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2To/4/2013, avšak nie z dôvodu, ktorý uviedol vo svojom rozsudku krajský súd, ale z dôvodu, že tento rozsudok odvolacieho senátu najvyššieho súdu bol zrušený rozsudkom dovolacieho senátu najvyššieho súdu z 13. mája 2013, sp. zn. 2TdoV/4/2014.

27.2. Obstať však nemôže konštatovanie súdu prvej inštancie, pre ktoré neprihliadol na závery rozsudku Špecializovaného trestného súdu obsahujúceho pre žalovaného kľúčovú argumentáciu v rámci prebiehajúceho sporu, a ktoré považuje dovolací senát najvyššieho súdu nepochopiteľné.

27.3. Predovšetkým nemôže obstať záver krajského súdu, že sa stotožnil s názorom žalobcu, že súdy v trestnom konaní sa zaoberali okolnosťami prevyšujúcimi rámec trestného konania. Tento záver považuje dovolací súd za arbitrárny, keďže súd rozhodujúci v civilnom sporovom konaní (ale ani strana sporu, v ktorej neprospech by mohli byť závery súdov v trestnom konaní) nie je v pozícii súdu oprávneného preskúmavať závery vyslovené v rozhodnutiach súdov vydaných v trestnom konaní, prípadne vyhodnocovať ich správnosť alebo nesprávnosť.

27.4. Navyše dovolací súd poukazuje na to, že posudzovanie tejto otázky priamo súviselo s otázkou trestnoprávnej zodpovednosti (k tomu viď výslovne strana 16 rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 3. marca 2017, sp. zn. BB-3T/14/2012 nachádzajúceho sa na č. I. 2833 súdneho spisu). Vyriešenie otázky trestnej zodpovednosti v rámci rozhodovania o vine obžalovaného patrí do výlučnej právomoci súdov rozhodujúcich v trestnom konaní (k tomu viď čl. 50 ods. 1 ústavy). Preto, pokiaľ súdy rozhodujúce v trestnom konaní považovali za nevyhnutné vyriešiť predbežnú otázku vedomého (resp. nevedomého) konania Union banky, a. s., pri nadobúdaní zmeniek na škodu dlžníka s poukazom na znenie čl. I § 17 ZZŠ ako otázku významnú pre posúdenie trestnej zodpovednosti obžalovaného Ing. O. E., išlo o otázku, ktorej vyriešenie patrilo do ich právomoci. Tento záver pritom mohli súdy v trestnom konaní vysloviť len na základe výsledkov dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní. Súd

rozhodujúci následne v civilnom konaní nemôže preto spochybňovať postup trestného súdu pri posudzovaní otázky trestnej zodpovednosti, prípadne závery vyslovené pri riešení (predbežných) otázok nevyhnutných pre konštatovanie trestnej zodpovednosti a tým aj viny obžalovaného.

27.5. Taktiež podľa dovolacieho súdu nemôže obstať strohé konštatovanie krajského súdu, že v čase jeho rozhodovania nebol rozsudok Špecializovaného trestného súdu právoplatný. Síce v čase rozhodovania súdu prvej inštancie prebiehal predmetný spor 18 rokov, avšak v situácii, keď o otázke určujúcej pre jeho rozhodnutie už rozhodol súd v trestnom konaní, bolo v záujme spravodlivého rozhodnutia sporu na mieste počkať na právoplatnosť rozsudku Špecializovaného trestného súdu. Avšak pokiaľ súd prvej inštancie rozhodol bez zohľadnenia záverov vyslovených v rozsudku Špecializovaného trestného súdu (resp. bez ústavne konformného vysporiadania sa s nimi), bolo povinnosťou dovolacieho súdu, aby predmetné pochybenie krajského súdu napravil, keďže v čase jeho rozhodovania bol rozsudok Špecializovaného trestného súdu právoplatný, o čom mal odvolací súd vedomosť. Odvolací súd však v naznačenom smere nepostupoval, ako už bolo skonštatované vyššie (viď bod 26.1. vyššie), hoci to bolo jeho povinnosťou, ako to vyplýva z ustanovenia § 387 ods. 3 C. s. p.

28. Zároveň dovolací súd uvádza, že pokiaľ sa súdy nižšej inštancie relevantným spôsobom nevysporiadali so závermi vyslovenými v trestnom konaní, ich postup nekorešpondoval ani povinnosti vyplývajúcej im z ustanovenia § 455 C. s. p., ktoré upravuje kasačnú záväznosť súdov nižšej inštancie po zrušení rozhodnutí dovolacím súdom. Na tomto mieste dovolací senát opakovane poukazuje na záver vyslovený v rozsudku najvyššieho súdu z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002, v zmysle ktorého bolo povinnosťou súdov nižšej inštancie pripojiť si trestné spisy (t. j. vrátane spisu v trestnej veci obvineného Ing. O. E.). Dovolací súd konštatuje, že krajský súd a ani odvolací súd dôsledne nepostupovali v súlade so záväzným pokynom uvedeným v skoršom rozhodnutí dovolacieho súdu.

29. Dovolací senát najvyššieho súdu na základe uvedeného konštatuje, že konajúce súdy sa relevantným spôsobom nevysporiadali s kľúčovým argumentom žalovaného (t. j. so závermi vyslovenými súdmi v trestnom konaní o vedomom konaní Union banky, a. s., na škodu žalovaného ako zmenkového dlžníka pri nadobúdaní zmienek s odkazom na uplatniteľnosť, resp. neuplatniteľnosť kauzálnych námietok v zmysle čl. I § 17 zmenkového zákona, na ktoré v spore opakovane poukazoval), ktorý bol významný pre rozhodnutie v spore, hoci to bolo ich povinnosťou.

29.1. V nadväznosti na uvedené dovolací súd uvádza, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo sporovej strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (k tomu viď aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Kraska proti Švajčiarsku, ako aj II. ÚS 410/06). Štruktúra práva na odôvodnenie je pre súd prvej inštancie rámcovo upravená v ustanovení § 220 ods. 2 C. s. p. (resp. pre odvolací súd v ustanovení § 393 ods. 3 C. s. p.). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument sporovej strany, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (k tomu viď aj II. ÚS 76/07).

29.2. Odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie v nadväznosti na nevysporiadanie sa s kľúčovými argumentmi žalovaného obsiahnutými v rozhodnutiach súdov vydaných v trestnom konaní, na ktoré dovolateľ poukázal (a ktoré v spore súdom nižšej inštancie predložil), tieto požiadavky nespĺňajú.

29.3. Preto dovolací súd dospel k záveru, že konanie pred súdmi nižšej inštancie je poznačené vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. a jediným možným prostriedkom nápravy porušenia uvedených práv žalovaného súdmi nižšej inštancie je tak zrušenie vydaných rozhodnutí a vrátenie vecí na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

30. Záverom ako poznámku dovolací súd dáva do pozornosti žalovanému, aby v ďalšom konaní nedôvodne nepredkladal pre rozhodovaný spor konajúcim súdom nepodstatnú argumentáciu - pokiaľ ide o jeho námietku nedostatku tradície, v zmysle ktorej malo byť jeho dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. - že predmetnú otázku už záväzne vyriešil dovolací súd v rozsudku z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002, čo vo svojich rozhodnutiach správne uviedli aj súdy nižšej inštancie, v ktorom

dovolací súd uviedol, že žalovaný predmetnú námietku neuplatnil vo včas podaných námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu, a preto nie je možné ju vzhľadom na koncentračnú zásadu v danom konaní riešiť. Samotné opísanie skutkového stavu v námietkach, z ktorého by mohol nedostatok tradície vyplývať, nie je možné považovať za vznesenie námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu podľa § 175 ods. 1 O. s. p. v znení účinnom do 22. decembra 2015, ktorou by žalovaný spochybňoval uplatnený nárok zo zmenky.

31. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namietal existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

31.1. Keďže dôvody, pre ktoré bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahujú aj na rozsudok súdu prvej inštancie a v prípade zrušenia výlučne rozsudku odvolacieho súdu by bol odvolací súd povinný rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

31.2. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 C. s. p.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 450 C. s. p.).

32. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení, ako aj v skoršom rozsudku dovolacieho súdu z 19. júna 2003, sp. zn. MOBdoV/8/2002 (§ 455 C. s. p.).

32.1. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.